

Odškodba za režije od bolnika na dan znižala se je v oddelkih bolnice za III. razred od 14 $\frac{1}{2}$ na 12 kr., v II. razredu od 38 na 34. kr., in v I. razredu od 65 na 61 kr.

Ti postavki ali bolje rečeno postavki za III. razred je po svojem bistvu odločilen pri plači celotne vsote, v obče so se po razmeri tu navedenih postavkov uredile tudi cene za ostale oddelke.

Jedini ceniki preračunali so se vsi po novi metrični meri in uteži tako, da se je pri vsaki porciji, ker odpade kurjava in svečava v kuhinji, odbilo po 0.2 kr. Nadalje so se nekatere porcije radi spremenjenih razmer v ceni znižale in le v posameznih slučajih za nekoliko zvišale.

Na okoliščino, ki tudi vpliva na troške režije in hrane, da leži namreč novi zavod izven ljubljanske užitninske črte, oziralo se je v pogodbi z določbo, po kateri se pri letnem računu sošteje iz mesečnih računov množina porabljenih, užitnini zavezanih stvari, od istih izračuni užitnina, ter od računske terjatve odbije.

Rok, od katerega se z redom usmiljenih sester prične obračun po novi pogodbi, določil se je s 1. novembrom 1895. leta.

O drugih važnih spremembah pogodbe z dne 28. septembra l. 1896. dostavlja se še to le:

Za vsako pogrebno vožnjo plačuje se razun letnega pavšala 200 gld. mesto dosedanjih 3.5 gld. sedaj le 2.5 gld. Vratarja nastavlja in plačuje dežela. Malenkostne potrebščine za zdravnike na oddelkih (obvezila, flanel, gips, milo, spirit), katere je prej proti posebnemu računu preskrbljeval red, preskrbuje sedaj upraviteljstvo bolnice. Za razne poškodbe tehnične oprave zavoda, o katerih se dokaže, da jih radi nepravilne rabe poškoduje bolniško strežajsko in službeno osebje, odgovoren je red usmiljenih sestra.

Kar se tiče koncem navedenega deželnozborskega sklepa z dné 9. julija 1896. l. deželnemu odboru pogojno danih naročil, da naj se uvede v novi bolnici uprava v lastni režiji, dana bode prilika tedaj visokemu deželnemu zboru staviti primerne nasvete, kedar se bode mogla izreči o uspehe nove pogodbe zanesljiva sodba, in sicer če ta ne bo za deželo ugodno.

III.

Prilaga se še kakor lanskega leta izkaz o troških in dohodkih za stavbo nove deželne bolnice od leta 1890. do konca leta 1896., po katerem iznašajo vsi troški do tega časa 638.690 gld. 56 $\frac{1}{2}$ kr. tako, da preostaja v primeri s skupnim kreditom v znesku 697.370 gld. pričetkom l. 1897. na račun stavbenih troškov še znesek 58.679 gld. 43 $\frac{1}{2}$ kr. na razpolago.

Jubilejna razstava na Dunaji 1898.

Bodoče leto bo na Dunaji jubilejna razstava v proslavo petdesetletnega vladanja Nj. Veličanstva Frana Josipa I. Razstava bo obsegala ne samo rotundo, ki po-

kriva 45.000 m², temveč velik del c. kr. praterja v obsežnosti 200.000 m²; razstavljeno bo tedaj na površini do 250 000 m².

Razdeljena bo ta razstava v naslednje oddelke: 1. obrtna razstava, 2. poljedelska in gozdarska razstava, 3. avstrijska razstava za blagostanje, 4. mladinska razstava, 5. pekarska specialna razstava, 6. „Uranija“.

Obrtna razstava, ki je omejena samo na avstrijske izdelke in take tvrdke, ki so na Nižjem Avstrijskem zastopane, bo vprav elitna razstava, kjer bodo razstavljeni po določilu odbora samo najizvrstnejši izdelki onih industrijalcev in obrtnikov, ki izdelujejo priznано izborno blago.

Odbor je postopal v tem oziru najstrožje in dovolil onim tvrdkam, ki ne izdelujejo povsem izvrstnih izdelkov, s pogojem, da si predmete namenjene za razstavo, svoječasno ogleda in dá posebno dovoljenje.

Obrtna razstava ima nalogo, pokazati napredek industrije, obrta in umetnega obrta v preteklih petdesetih letih. Osobite važnosti pa bo to, da se bo na razstavi proizvajalo moderno izdelovanje mnogih predmetov. V tem oziru hoče vodstvo razstavino s poukom in vzgledi zadostiti interesom občinstva. Obrtna razstava ne bo napolnila rotunde in njenih ostalih prostorov, temveč, ker so oglasila tako mnogoštevilna, treba precejšnjih novih stavb, da se omogoči razstava obilnih oglašanih predmetov.

Poljedeljska in gozdarska razstava bo deloma začasna razstava. Stalni del te razstave bo v paviljonskem sistemu sezidan. Ta razstava bo predočila napredek poljedeljstva in gozdarstva in poljedeljskih industrij, kakor tudi napredek industrije in obrta za poljedeljske in gozdarske svrhe. Najsijajnejša med posamejnimi razstavami bo razstava lovskih troféj. Začasne razstave bodo obsegale sledeče oddelke: pitana živina, plemenska živina, perutnina, plemenski konji, konji za dirkanje, potratni konji, goveje pasme; razstava rož in jagod, zgodnja zelenjava, aprikose in zgodnje sočivje, ozimno sadje, grozdje, jesenska zelenjad, pokušnja vina, razstava avstrijskih vin, velika vrtnarska razstava in mlekarska razstava.

Avstrijska razstava blagostanja ima nalogo, zbrati vsa prizadevanja na polji družbinskega in socialnega blagostanja za vlade Nj. Veličanstva. Razstava bo obsegala sledeče skupine: naprave za zdrave in bolne otroke, zdravstveno-higijenične naredbe glede šol; posredovanje dela, stanovanja, ljudski živež, žensko delo, varstvo delavcev, javno zdravilstvo, javna higijena, skrb za ohranitev zdravja, zavetišča, rešilne družbo, socialno zavarovanje, oskrba ubožnih in blagotvornost, konsumna društva, kopeli, klimatična zdravilišča.

Mladinska razstava je popolnoma specialna; njen program se popolnoma in bistveno razlikuje od vseh dosedanjih sorodnih razstav. Ta sistematično in zanimivo urejena razstava bo obsegala vsa prizadevanja in vspehe obrta in industrije, ki se tičejo telesne vzgoje, ljudsko šolskega poduka in otročjih iger. Ta razstava bo večinoma

pod vodstvom učiteljev dunajskih šol in bo osobito zanimiva zbog tega, da bodo z dovoljenjem dunajske šolske oblasti izvajali otroci v razstavi otročje igre in telovadne vaje. Razven tega bo v mladinski razstavi tudi bajno gledališče za živo predstavljanje otročjih in ljudskih bajk.

Pekarska specialna razstava bo obsegala dvoje paviljonov. V enem paviljonu bodo nameščeni vsi poljedeljski, obrtni in industrijalni proizvodi, ki služijo pekarstvu in temu sorodnim obrtom. V drugem paviljonu bodo uzorne pekarnice, kjer se bodo izdelovali v pričo občinstva razni izdelki pekarski in sorodnih obrtov; omogočeno bo na ta način, da bo zaukazano vsem restavracijam in kavarnam v razstavi jemati za porabo vsakovrstno pecivo le v razstavni pekarnici. Na ta način bo mogoča za časa razstave vršba in popolnoma modernih procesov pekarstva in sorodnih obrtov.

„Uranija“ bo poljudno-znanstven zavod po vzgledu berlinske „Uranije“. Središče bo poljudno-znanstveno gledališče, v katerem bosta po dve predstavi na dan. Poleg gledališča bodo dvorane za dokazovanja in poskuse. Ti eksperimenti in demonstracije bodo tako vrejeni, da bo lahko lajik pojml temeljne točke modernih prirodznastvenih vednostij. V „Uraniji“ bodo poleg tega znanstvena predavanja v raztolmačenje eksperimentov in demonstracij prirodznastvenih nauk.

Omeniti je treba, da bo razven šestih velikih razstav, tudi razstava bosenske vlade, katera bo razstavila v posebnem paviljonu izdelke bosanskega obrta in umetnega obrta deloma že izgotovljene, deloma se bodo pri razstavi izdelovali.

Dunajsko mesto bo razstavilo v svojem paviljonu vse ono, kar priča o njegovem velikem napredku v teku zadnjih petdesetih letih osobito pa pričeta monumentalna dela.

Jubilejna razstava prihodnjega leta ne bo skrajno resna strokovna razstava brez vsakih razvedril, kakor tudi ne razstava, pri kateri bi ista nadvladala. Razstava bo vspela le tedaj, če bo mnogobrojno posečana, zbog tega bo nudila občinstvu poleg pouka tudi prijetno zabavo in razvedrilo.

Prirejanje slavnostij, katere se bodo vršile deloma v razstavi deloma poleg te na dirkališči, potem vedno menjajoče se začasne razstave v poljedeljski razstave v to bo vedno mora privlačnost za občinstvo; poleg tega bo poskrbela razstavna komisija za potrebna prometna sredstva, da tako omogoči množicam poset.

Razven tega bo zunanost razstave privlačna in slikovita razsvetljava bo v vsem odgovarjala modernim zahtevam, v zabavo bo izborna godba in komisija bo tudi gledala, da se bo oddajala cena in dobra jed in pijača, kar je glavni pogoj za nebrojni poset.

Iz navedenega se lahko razvidi, da je pri normalnih razmerah zagotovljen popolni vseh jubilejne razstave na Dunaji v l. 1898.

Po »I. G. Ackermanns Gewerbe-Zeitung«.

Kmetijstvo.

Nacionalna ekonomija in kmetijstvo.

(Konec.)

Za spoznavanje kmetijsta sploh ter gospodarskega in socialnega položaja kmetijskih delavcev je treba pojasniti še nekatere točke.

Kmetijsko delovanje je jako različno. Preminja se z letnimi časi. Celo opravilo tistih se preminjajo, kateri imajo prav za prav vse leto jedno in tisto delo, na pr. varovanje živine. To ima za delujočo osebo vsaj jeden dober nasledek, da nje fizične in dušne moči se ne napenjajo vedno samo jednostransko. Sploh je kmetijsko delo zdravju človeškemu primeroma še najbolj koristno, sosebo, ker se izvršuje na prostem. Poleti mora seveda kmetovalec časih izredno mnogo delati, ali po zimi ima dosti prilike, da si odpočije.

Velike škode za kmetovalca in za kmetijskega delavca je to, da rabi kmetovalce po leti znatno več delavskih močij, kakor po zimi. To je kmetovalcu na škodo zategadelj, ker po leti navadno ne dobi toliko delavcev, kolikor jih potrebuje, delavcu pa je na škodo, ker po zimi ne more dobiti zaslužka. Deloma a le v neznatni meri se poravna to s tem, ker po leti pomagajo ženske in otroci kmetijska dela opravljati, dočim po zimi nimajo opravila razen domačega.

Pri kmetijstvu ne upliva delo na ženske in na otroke tako slabo, kakor pri drugih poklicih, posebno pri industriji, v prvi vrsti zategadelj ne, ker je omejeno na poletje in sicer v prvi vrsti na čas žetve in le če je vreme ugodno. Ker so kmetijska oprtvila jako raznovrstna, je možno, vsaki delujoči sili odkazati njej primerno delo. Sicer pa delajo ženske in otroci izključno v prostem zraku, česar ni smeti podcenjati. Radi tega pa žensko in otroško delo za zdravje in prospevanje dotičnih oseb ni naravnost škodljivo, prej koristno in sicer za obe prizadeti stranki. Delodajalcu je pomoč žensk in otrok po leti jako dobro došla, ker nima in ne more imeti zadostih moških delavcev, sam pa pomnoži s tem svoje dohodke, otroci njegovi pa se tem potom zgodaj duševno in telesno pripravijo za svoj prihodnji poklic. Seveda se ne da tajiti, da je za ženske in otroke delo škodljivo, sosebo, če preseza njih moči, če se njih moči izrabljajo in izkoriščajo in ako morajo žene vsled dela zanemarjati izgojo svojih otrok, ako morajo noseče žene delati, ako morajo otroci radi dela zanemarjati šolo, ali se jim nalagajo njih močem neprimerna opravila.

V zadnjih letih se je nadomestovanje človeške moči s stroji tudi v kmetijstvu silno razširilo. Kmetovalcu je s tem omogočeno dokaj intezivnejše kmetovanje, zlasti pa je na delavce dosti menj vezan, kakor prej. S tem se je izjednačilo pomanjkanje delavskih sil, četudi ne popolnoma, delavci sami pa so dobili stalnejši zaslužek.